

मराठी विश्वकोश
खंड ३
(एबिंगहाऊस, हेरमान ते किसानगनी)

प्रमुख संपादक
तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, मुंबई
१९७६

प्रकाशक :

सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ,
५ वा मजला, सचिवालय, मुंबई - ४०० ०३२

मुद्रक :

व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय,
वाई (जि. सातारा).

सजावट आणि वेष्टन :

कला विभाग, शासकीय मुद्रण व लेखन सामग्री
संचालनालय, मुंबई - ४०० ००४

विशेष - चित्रमुद्रण :

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय,
मुंबई - ४०० ००४

प्रथम प्रकाशन :

१९७६

© सर्व हक्क महाराष्ट्र शासनाने स्वाधीन ठेवले आहेत.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

महाराष्ट्र राज्याचे पहिले व माजी मुख्यमंत्री श्री यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेच्या वेळी राज्यकारभारासंबंधीची, मूलभूत धोरण सूचित करणारी काही सूत्रे सांगितली. त्या सूत्रांनुसार मराठी भाषा व साहित्य यांच्या अभिवृद्ध्यर्थ महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळाची स्थापना दिनांक १९ नोव्हेंबर १९६० रोजी झाली. या मंडळाने प्रारंभीच खालील कार्यक्रम हाती घेतला असून तो कार्यान्वितही केला जात आहे. हा कार्यक्रम असा :

- १ मराठीमध्ये *एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिका* प्रमाणे सर्वसंग्राहक विश्वकोश संपादित करून प्रकाशित करणे. या विश्वकोशाचे *ब्रिटानिका* च्या आकाराचे प्रत्येकी १,००० पृष्ठांचे २० खंड (परिभाषासंग्रह धरून) संकल्पित केले आहेत.
- २ अद्यावत उपलब्ध कागदपत्रांचा उपयोग करून अंदाजे प्रत्येकी ५०० पृष्ठांच्या ५ खंडांत महाराष्ट्राच्या इतिहासाचे संपादन आणि प्रकाशन करणे.
- ३ मराठी बोलभाषांचा शास्त्रीय अभ्यास करून त्याबाबतीत माहिती प्रकाशित करणे.
- ४ अन्य भारतीय आणि प्रमुख परदेशी भाषांच्या अभ्यासाची साधने द्वैभाषिक शब्दकोश, भाषाप्रवेश आणि साहित्यपरिचय या त्रिविध स्वरूपांत मराठी भाषिकांना उपलब्ध करून देणे.
- ५ मराठीत अन्य भाषांतील उत्कृष्ट ग्रंथांची भाषांतरे प्रकाशित करून मराठी वाङ्मयाच्या समृद्धीस मदत करणे.
- ६ शास्त्रीय आणि तांत्रिक विषयांवर त्याचप्रमाणे सामाजिक शास्त्रे आणि मानव्यविद्या या विषयांवर विचारपूर्ण पण सुटसुटीत ग्रंथांची निर्मिती करणे.
- ७ विद्वान लेखक व प्रतिष्ठित संशोधन संस्था यांचे लेखन वा संशोधन प्रकाशित करण्यासाठी अनुदान देणे.

प्रारंभी सुरू केलेल्या या कार्यक्रमाखेरीज साहित्य संस्कृति मंडळाने मराठी महाशब्दकोश, मराठी वाङ्मयकोश, ललित कला संशोधन इत्यादी नव्या नव्या कार्यक्रमांचीही आखणी करून कार्यवाही सुरू केली आहे.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

श्री. देवीसिंग चौहान

श्री. आ. रा. देशपांडे

डॉ. पु. का. केळकर

श्री. पु. ल. देशपांडे

डॉ. वि. भि. कोलते

श्री. ग. दि. माडगूळकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

डॉ. सरोजिनी बाबर

प्रा. अ. भि. शाह

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. मे. पुं. रेगे

श्री. बा. शि. नाईक

डॉ. म. ना. वानखडे

श्री. स. आ. सप्रे (स्वीकृत)

सचिव

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश समिती

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

श्री. आ. रा. देशपांडे

श्री. बा. शि. नाईक

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. वि. भि. कोलते

प्रा. मे. पुं. रेगे

डॉ. सरोजिनी बाबर

सचिव

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश
प्रमुख संपादक :
तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

मानव्यविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक :

श्री. रा. ग. जाधव

सहसंपादक :

श्री. र. रू. शाह
श्री. अ. ह. खोडवे
श्री. भा. ग. सुर्वे

संपादन साहाय्यक :

श्री. वि. रा. गद्रे
श्री. सु. र. देशपांडे
श्री. अ. र. कुलकर्णी
श्री. श्री. दे. इनामदार

संशोधन साहाय्यक :

श्री. चं. पां. जोशी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. म. व्यं. मिसार
कु. वि. श्री. गोखले
कु. प्र. वा. पोरे
श्री. य. रा. कांबळे
श्री. ज. बा. संकपाळ

विज्ञान व तंत्रविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक:

कै. क. वा. केळकर
श्री. व. ग. भदे

संपादन साहाय्यक :

श्री. अ. ना. ठाकूर
श्री. ज. वि. जमदाडे
श्री. भू. चिं. मिठारी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. स. वि. कुलकर्णी
श्री. वि. ल. सूर्यवंशी

कला कक्षा

कला संपादक :

श्री. गो. वि. चांदवडकर

प्रमुख चित्रकार :

श्री. म. ल. सिनगारवाडी

साहाय्यक छायाचित्रकार :

श्री. वि. य. खडतरे

मराठी विश्वकोश

प्रशासन कक्षा

प्रमुख संपादकांचे स्वीय साहाय्यक :

श्री. रा. पु. कोल्हटकर

संपादकीय साहाय्यक :

कु. हे. गो. कानडे

ग्रंथालय कक्षा

ग्रंथालयीन साहाय्यक :

श्री. ग. म. आजगांवकर

श्री. न. व. नायगांवकर

सौ. सु. रा. कोल्हटकर

टंकलेखन कक्षा

प्रमुख टंकलेखिका-नि-लिपिक :

सौ. प्र. प्र. अवचट

टंकलेखक-नि-लिपिक :

श्री. प्र. श्री. अवचट

श्री. न. पा. बागवान

श्री. सु. चिं. देशपांडे

श्री. सु. त्रिं. कालगांवकर

सौ. वि. मु. गायकवाड

कु. कु. प. जोशी

सौ. प्र. न. नायगांवकर

श्री. अ. शि. ढगे

मराठी विश्वकोश

खंड ३

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. ग. वी. अकोलकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, नासिक.

प्रा. व. वि. अकोलकर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक; संचालक, पॅरासायकॉलॉजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट, पूणे.

डॉ. श. ज. अभ्यंकर, जी.एफ़.ए.एम्. (मुंबई), काय तथा शल्यचिकित्सक, मॉडर्न क्लिनिक अँड ब्लड बँक, वाई.

प्रा. क. म. आगाशे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, गणित विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. वा. भा. आचवल, बी.एस्.सी. (ऑ.); बी.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी (मुंबई); डॉक्टरेट इन रेअर नॅट (जर्मनी), प्राध्यापक, तंतुशास्त्र विभाग, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

डॉ. ना. रा. आपटे, एम्.बी.बी.एस्., सेवानिवृत्त प्रमुख वैद्यकीय कार्यवाह, वेस्टर्न इंडिया लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, सातारा; भूतपूर्व शिक्षक, शरीरक्रियाविज्ञान, आर्यागल वैद्यक महाविद्यालय, सातारा; पुणे.

प्रा. वि. वि. आपटे, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

सौ. पुष्पलता द. आफळे, बी.एस्.सी. (ऑ.), प्रयोगनिर्देशिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, विल्सन् महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. जे. डब्ल्यू. आयरन, बी.डी.; एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, विल्सन महाविद्यालय, मुंबई; सातारा.

प्रा. शांतिनाथ आरवाडे, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); ए.एम्.; सी.टी.सी., प्राध्यापक, शिक्षक प्रशिक्षण विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. राजेंद्र सिंह आहलूवालिया, एम्.ए.; डिप्लोमा इन इटालियन; डिप्लोमा इन लिंग्विस्टिक्स; जर्मन, स्पॅनिश व हंगेरियन भाषांतील प्रमाणपत्रे, प्राध्यापक व प्रमुख, इटालियन विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

डॉ. वि. अ. आळतेकर, बी.एस्.सी.; एम्.एस्.; एस्.सी.डी., संचालक, नॅशनल मेटॅलर्जिकल लॅबोरेटरी, जमशेटपूर.

प्रा. द. ना. इनामदार, एम्.एस्.सी.; प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, के. जे. सोमैय्या तंत्र निकेतन, मुंबई.

श्री. म. रा. इनामदार, अभिलेखाधिकारी, पुराभिलेख विभाग, विभागीय कार्यालय, नागपूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. द. ह. ओक, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, मुधोजी कॉलेज फलटण; पुणे.

श्री. भ. प्र. ओक, बी.ई., सेवानिवृत्त अभियंता, पुणे.

प्रा. वा. रा. ओक, बी.एससी. (एंजिनिअरिंग), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पारशी टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, सुरत; वाई.

श्री. शा. नि. ओक, बी. कॉम्., मराठी लेखक, पुणे.

डॉ. कृ. ह. ओगले, एल्.एम्.ई. (ऑ.); डॉक्टरेट (एंजिनिअरिंग) (जर्मनी), सेवानिवृत्त उपप्रमुख, यांत्रिक अभियांत्रिकी विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. प्र. बा. कटककर, डी.सी.ई.; ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, स्थापत्य अभियांत्रिकी, गव्हर्मेण्ट पॉलिटेक्निक, पुणे.

प्रा. संभाजी कदम, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), प्राध्यापक, चित्रकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई; ठाणे.

कै. कृ. र. करंदीकर, बी.ए.; एम्.एससी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्रमुख, प्राणिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. म. अ. करंदीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्रपाठक व प्रमुख, मराठी विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

श्री. रा. म. करंदीकर, बी.ई.; ए.एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त कार्यकारी अभियंता, मुंबई.

डॉ. श. म. करंदीकर, एम्.डी.; डिप्लोमा क्लिन फार्म, प्राध्यापक, औषधशास्त्र विभाग, सेठ जी. एस्. मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

डॉ. शैलजा करंदीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., अधिव्याख्याती, मराठी विभाग, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

डॉ. ना. वि. करबेलकर, एम्.एससी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, सरकारी ज्ञानविज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद.

कै. स. मा. करमळकर, सेवानिवृत्त शिक्षक, खामगाव.

श्री. व. भ. कर्णिक, वाङ्मय विशारद (टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ), डायरेक्टर, लेबर एज्युकेशन सर्व्हिस, मुंबई.

प्रा. ज. नी. कर्वे, एम्.एससी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, प्राणशास्त्र विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

श्री. श्री. रा. कर्वे, एम्.ई., साहाय्यक प्राध्यापक, कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, पुणे.

कै. सुशील कवळेकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., अधिवक्ता; अंशकालिक प्राध्यापक, गव्हर्मेण्ट लॉ कॉलेज, मुंबई.

डॉ. ज. गो. काणे, एम्.एससी.; पीएच्.डी.; ए.आय्.आय्.एससी.; ए.एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त संचालक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

कै. बा. मो. कानिटकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; बी.एससी., चिटणीस, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. मो. रा. कानेटकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक दयानंद कॉलेज, सोलापूर.

प्रा. गो. कृ. कान्हेरे, बी.आर्च.; जी.डी.आर्च.; ए.आय्.आय्.ए.; ए.आय्.टी.पी.; एम्.एस्. (नगररचना व स्थापत्य) (यू.एस्.ए.), प्राध्यापक व प्रमुख, टारुन प्लॅनिंग डिपार्टमेंट, एंजिनिअरिंग कॉलेज, पुणे; मुंबई.

डॉ. रा. सी. कापडी, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, कोल्हापूर.

सौ. सुलभा कापडी, बी.ए. (ऑ.); बी.एड्., निवृत्त शिक्षिका, वाई.

डॉ. सु. अ. कामत, एम्.डी., मानसेवी प्राध्यापक, ग्रॅंट मेडिकल कॉलेज, मुंबई; मानसेवी साहाय्यक भिषज, जी. टी. हॉस्पिटल व कस्तुरबा हॉस्पिटल, मुंबई.

श्री. गौरीश कायकिणी, अध्यापक, श्री भद्रकाली उच्च माध्यमिक शाळा, गोकर्ण (कर्नाटक).

प्रा. न. वी. कारेकर, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. शि. शं. कार्लेकर, माजी सर्कस-संचालक, नासिक.

डॉ. ना. गो. कालेलकर, एम्.ए.; डी.लिट्. (पॅरिस), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, डेक्कन कॉलेज; प्रमुख संपादक, मराठी महाशब्दकोश, पुणे.

डॉ. सौ. सुधा काळदाते, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापिका, रसायनशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

कै. के. ना. काळे, बी.ए.; एल्एल्.बी., मराठी नाट्य व चित्रपट दिग्दर्शक व लेखक, पुणे.

श्री. व. र. काळे, बी.एस्.सी.; एम्.एस्.सी. (टेक्.), अधिकारी, फायझर लि., मुंबई.

प्रा. ज. ब. कुमठेकर, एम्.ए.; बी.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय व बृहन्महाराष्ट्र वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे.

श्री. अनिरुद्ध कुलकर्णी, एम्.ए., संपादक, आनंदवन व लेखक, पुणे.

डॉ. उ. के. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

श्री. गु. भी. कुलकर्णी, बी.एस्.सी.; डिप्लो. सिनेमाटोग्राफी, साहाय्यक प्राध्यापक, चलचित्रण, फिल्म अँड टेलिव्हिजन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया, पुणे.

डॉ. गो. श्री. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इंडियाना युनिव्हर्सिटी ऑफ पेनसिल्व्हेनिया, अमेरिका.

श्री. चं. ज. कुलकर्णी, बी.एस्.सी. (कृषि), ऊस संशोधन केंद्र, पाडेगाव (सातारा).

डॉ. ना. ह. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., साहाय्यक संचालक, नॅशनल अर्काइव्ह्ज ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली.

कै. नी. बा. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सहयोगी प्राध्यापक, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. पां. ना. कुलकर्णी, एम्.ए., प्राध्यापक, मराठी विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. मा. गु. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, समाजशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

श्री. मो. पु. कुलकर्णी, बी.एस्.सी. (ऑ.); एम्.एस्.सी. (टेक्.), कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी, बाँबे टेक्स्टाइल रिसर्च असोशिएशन, मुंबई.

डॉ. य. स. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., सेवानिवृत्त कापूस संशोधन अधिकारी; गळित धान्य विशेषज्ञ; बटाटा विस्तार अधिकारी; कृषि उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. व. दि. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, पार्ले महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. वा. म. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, सचिवालय, मुंबई.

प्रा. श. वि. कुलकर्णी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, सायन्स कॉलेज, कराड.

डॉ. श्री. रा. कुलकर्णी, एम्.एस्.; डी.ओ.आर्.एल्., कान, नाक, घसा व बहिरेपणा तज्ञ आणि शल्यचिकित्सक, कोल्हापूर.

डॉ. सु. बा. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., क्षेत्र संशोधक, मराठी बोली सर्वेक्षण, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

प्रा. वा. ल. कुलकर्णी, एम्.ए.; बी.टी., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ (१९५५-७३); मुंबई विद्यापीठ (१९७४ -).

श्री. श. म. केतकर, एम्.एस्.सी., अध्यापक, प्राणिशास्त्र, संधिपाद प्राणिसंग्रहालय, पुणे.

डॉ. व. रं. केसकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, मुधोजी कॉलेज, फलटण.

डॉ. अशोक रा. केळकर, एम्.ए.; पीएच्.डी. (कॉर्नेल), प्राध्यापक, अनुयोजित भाषाविज्ञान, भाषाविज्ञान प्रगत-अध्ययन-केंद्र, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. गो. रा. केळकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त शास्त्रज्ञ, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

श्री. गोविंदशास्त्री केळकर, व्याकरणतीर्थ; वेदान्तचूडामणि, सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.

प्रा. म. वि. केळकर, प्राध्यापक, सिडनहॅम वाणिज्य व अर्थशास्त्र महाविद्यालय, मुंबई.

श्रीमती शकुंतला केळकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, वाडिया कॉलेज, पुणे.

प्रा. शं. हि. केळशीकर, एम्.ए., प्राध्यापक, पार्ले महाविद्यालय, मुंबई.

श्री. म. गो. कोरगांवकर, बी.एस्.सी. (ऑ.); बी.एस्.सी. (टेक्.), जॉइंट डायरेक्टर ऑफ इंडस्ट्रीज, डायरेक्टोरेट ऑफ इंडस्ट्रीज, सचिवालय, मुंबई.

श्री. वा. मो. कोळेकर, बी.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त उपप्राचार्य, मुधोजी हायस्कूल, फलटण.

प्रा. सौ. अरुंधती खंडकर, एम्.ए., प्राध्यापिका, एस्.आय्.ई.एस्. कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड सायन्स, मुंबई.

श्री. ग. ह. खरे, कार्याध्यक्ष, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

कै. त्रिं. रं. खळदकर, जी.बी.व्ही.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. म. अ. खांडवे, एम्.ए., प्राध्यापक, भूगोल विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

श्री. वि. ज. खांडेकर, यांत्रिकी आरेखक, मुंबई.

श्री. ज. शं. खाडिलकर, बी.ई. (मेकॅनिकल), प्राध्यापक, यांत्रिक अभियांत्रिकी विभाग, कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, पुणे.

डॉ. कृ. का. खातु, एम्.ए.; डी.एसूसी. नॅट (वॉर्सा), नगरभूगोलशास्त्रज्ञ, बडोदे.

डॉ. प. रा. खानगांवकर, एम्.ई.; पीएच्.डी. (अमेरिका), प्रमुख, धातुविज्ञान विभाग, विश्वेश्वरअय्या रिजनल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, नागपूर.

प्रा. निलकंठ खानविलकर, बी.ए.; प्रतिमानबंध परीक्षेतील पदविका, प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

श्री. गं. दे. खानोलकर, संपादक, वाङ्मयकोश व लेखक, मुंबई.

श्री. सु. कृ. गजेंद्रगडकर, बी.एसूसी.; बी.ई. (सिव्हिल); एम्.ई.; एम्.एस्.ई.; ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. कृ. ब. गटणे, एस्सूसीएच्. डिप्लो.आर्च. (मुंबई); ए.आय्.आय्.ए. (मुंबई), साहाय्यक प्राध्यापक, सर जे. जे. कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चर, मुंबई.

श्री. ना. ल. गडकरी, बी.एसूसी. (एंजिनिअरिंग) (लंडन), मुंबई.

श्री. कृ. म. गद्रे, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधिकारी, भारतीय वातावरणविज्ञान खाते, पुणे.

श्री. स. मा. गर्गे, पत्रकार व लेखक; माजी प्रमुख, वृत्तपत्रविद्या विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

श्री. वा. रा. गर्दे, एम्.एस्सूसी. (कृषि), पीक संरक्षण अधिकारी, भारत संशोधन केंद्र, कर्जत.

प्रा. पां. ल. (बाळ) गाडगीळ, एम्.ए. (मुंबई); एम्.एस्. (यू.एस्.ए.), प्राचार्य, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. भि. ब. गायतोंडे, एम्.डी.; एम्.एस्सूसी., संचालक, हाफकिन इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. ना. तु. गाळकर, एम्.एस्सूसी., प्राध्यापक व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, जानकीदेवी बजाज विज्ञान महाविद्यालय, वर्धा.

प्रा. ल. वा. गुर्जर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

श्री. ज. द. गोंधळेकर, जी.डी. आर्ट (मुंबई); डिप्लोमा इन फाइन आर्ट (लंडन), श्रेष्ठ भारतीय चित्रकार; सदस्य, ललित कला अकादमी; माजी डीन, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट; माजी कला विभाग प्रमुख, टाइम्स ऑफ इंडिया, मुंबई; माजी कला संपादक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

डॉ. सौ. कमल गोखले, बी.ए. (ऑ.); पीएच्.डी., प्राध्यापिका, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महाविद्यालय, पुणे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. मो. ना. गोखले, बी.एस्सी., साहाय्यक वातावरण वैज्ञानिक, भारतीय वातावरणविज्ञान खाते, पुणे.

श्री. ल. दा. गोखले, बी.ई. (सिव्हिल); एम्.आय्.ई., उपमुख्य अभियंता, मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई.

डॉ. सौ. शोभना ल. गोखले, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापिका, इतिहास व प्राचीन भारतीय संस्कृति, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. श्री. पु. गोखले, बी.एस्सी., लेखक, प्रकाशक, शास्त्रीय उपकरणांचे कारखानदार, सामाजिक आणि राजकीय कार्यकर्ते, पुणे.

प्रा. रा. द. गोडबोले, एम्.एस्सी. (भौतिकी); एम्.एस्सी. (गणित); एस्.एम्. (केंब्रिज); एम्.आय्.ई.टी. (लंडन), सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग, रुईया कॉलेज, मुंबई.

डॉ. द. कृ. गोसावी, एम्.एस्.; एफ्.आय्.सी.एस्.; डी.ओ.आर्.एल्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, मिरज.

डॉ. मो. स. गोसावी, पीएच्.डी. (व्यवसाय प्रशासन); एम्.कॉम्.; बी.ए.; एल्एल्.बी.; साहित्याचार्य, प्राचार्य, भि. य. क्ष. वाणिज्य महाविद्यालय; संचालक, एम्.बी.ए. प्रोग्रॅम; संचालक, टी. ए. कुलकर्णी इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल स्टडीज अँड रिसर्च, नासिक.

प्रा. प. द. घन, एम्.एस्सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, जी. एस्. कॉलेज, खामगाव.

प्रा. सौ. सुशिला प. घन, एम्.एस्सी.; बी.टी, प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, जी. एस्. कॉलेज, खामगाव.

श्री. ब. ग. घवघवे, बी.एस्सी.; (कृषि), सहयोगी अधिकारी, भारतीय कृषि अनुसंधान संस्था; कृषि उपसंचालक, वर्धा जिल्हा; अधीक्षक कृषि अधिकारी, नागपूर विभाग; नागपूर.

श्री. मु. मा. घाणेकर, एम्.ए. (मराठी); एम्.ए. (संस्कृत); डिप्लो.एड., सेवानिवृत्त शिक्षण उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

श्री. म. य. घारपुरे, बी, एस्सी., प्रतिनिधी, नेपा मिल्स लि. व दि म्हैसूर पेपर मिल्स लि., पुणे.

श्री. सु. दि. घोडके, बी.ए. (ऑ.), वाई.

श्री. श्रीनिवास चक्रवर्ती, बी.ए., साहाय्यक संपादक, नाट्यकला, हैदराबाद.

कै. गो. गो. चाफेकर, सेवानिवृत्त अधिकारी, पैसाफंड काचशाळा, तळेगाव दाभाडे (पुणे).

सौ. मृणालिनी चाफेकर, बी.एस्सी., मुंबई.

कै. शं. गं. चाफेकर, बी.ए., निवृत्त मेजर, पुणे.

श्री. डी. सी. चार्ल्स, क्लायर एक्स्पर्ट डायरेक्टोरेट ऑफ इंडस्ट्रीज, सचिवालय, मुंबई.

डॉ. व. के. चिटणीस, एम्.बी.बी.एस्.; डी.ओ. (मुंबई); डी.ओ. (ऑक्सन); एफ्.सी.पी.एस्.; एफ्.ए.एम्.एस्., गुणश्री प्राध्यापक ग्रँट मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

कै. अ. ग. चितळे, एम्.एस्सी. (बनारस); एम्.एस्सी. (टेक्.) (मॅचेस्टर), अधिकारी सीबा कंपनी, मुंबई.

श्री. दिलीप चित्रे, बी.ए., इंडियन एक्सप्रेस, मुंबई.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. व. त्रिं. चिपळोणकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख भौतिकी विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

डॉ. सु. रा. चुनेकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, मराठी विभाग, संगमनेर महाविद्यालय, संगमनेर.

प्रा. शं. ल. चोरघडे, एम्.एस्.सी., माजी वातावरणविज्ञ, भारतीय हवामान खाते, पुणे.

श्री. मा. ल. चौडे, बी.ए. (ऑ.), वाई.

प्रा. द. सी. चौगले, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (अमेरिका), प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली.

कै. रा. मो. चौधरी, बी.एजी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कृषिविद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. अहिल्या पां. जगताप, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी.; एल्एल्.बी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

प्रा. दिलीप जगताप, एम्.ए., प्राध्यापक, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

प्रा. बापूराव जगताप, एम्.ए., प्राध्यापक, वसंतराव नाईक महाविद्यालय, औरंगाबाद.

प्रा. ग. वि. जाधव, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (मॅचेस्टर); ए.आर्.आय्.सी. (ग्रेट ब्रिटन); एफ्.ए.एस्.सी.; बी.ए. (ऑ.), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स; सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कीर्ति कॉलेज, मुंबई.

प्रा. प्र. शं. जावडेकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

श्री. व. वि. जावडेकर, व्यापारी जहाज वाहतूक व्यवसायातील सर्वोच्च प्रमाणपत्र (ब्रिटन), मुख्य बंदर अधिकारी, राज्य-बंदरे अधिमंडळ, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

प्रा. रा. श्री. जोग, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. अशोक जोशी, प्राध्यापक, पोस्ट ग्रॅज्युएट सेंटर ऑफ इन्स्ट्रक्शन अँड रिसर्च, पणजी.

प्रा. के. ल. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, दूरसंदेशवहन अभियांत्रिकी, कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग, पुणे.

प्रा. गो. वि. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

डॉ. ना. वी. जोशी, एम्.ए.; डी.लिट्., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, दर्शनशास्त्र विभाग, रामनारायण रूईया कॉलेज, मुंबई; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक (१९७१-७४), मुंबई.

कै. ना. ह. जोशी, आयुर्वेद विशारद, सन्माननीय सल्लागार, आयुर्वेद भवन, मुंबई.

प्रा. म. वि. जोशी, बी.ई. (मुंबई); बी.एस्.सी. (टेक्.) (मॅचेस्टर); ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, अभियांत्रिकी विभाग, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. सौ. मीनाक्षी जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, श्रीमती वीरम्मा गंगासिरी मुलींचे महाविद्यालय, गुलबर्गा.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. रंगनाथशास्त्री जोशी, साहित्यशास्त्री (बनारस), सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.

डॉ. रा. ना. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

सौ. लीना व. जोशी, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

श्री. वेणीमाधवशास्त्री जोशी, आयुर्वेदाचार्य, आयुर्वेदीय चिकित्सा व्यवसाय, मुंबई.

डॉ. शि. द. जोशी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, संस्कृत विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. श्रीपाद जोशी, लेखन व्यवसाय आणि गोखले राज्यशास्त्र व अर्थशास्त्र संस्था, पुणे येथे अनुवाद-कार्य, पुणे.

श्री. य. रा. टिपणीस, बी.ए.; बी.एस्.सी.; बी.ई., निवृत्त मेजर, अनंतपूर (आंध्र प्रदेश).

श्री. व्यं. द. टिळक, एम्.ए.; बी.एड., हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

प्रा. विजया टोणगावकर, एम्.ए., प्राध्यापिका, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

कै. मा. ग. टोळे, एम्.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, गोपाल कृष्ण गोखले महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. म. वा. ठोंबरे, बी.एस्.सी. (कृषि); एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राचार्य व प्राध्यापक वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, धुळे.

श्री. के. गो. डाहाके, एम्.ई.; एम्.आय्.आय्.एफ्.; एम्.आय्.आय्.एम्. फाउंड्री मॅनेजर, बाँबे आयर्न वर्क्स, मुंबई.

प्रा. आ. रे. डिसूझा, एम्.ए., प्राध्यापक, सायन्स कॉलेज, कराड.

डॉ. वा. रा. ढमढेरे, एम्.बी.बी. एस्., खाजगी वैद्यक व्यवसाय, पुणे.

डॉ. ग. वा. तगारे, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व शिक्षणाधिकारी, महाराष्ट्र शिक्षणसेवा, सांगली.

डॉ. चं. रा. तळपदे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, कीर्ति कॉलेज, मुंबई.

डॉ. चिं. वा. तळवलकर, एम्.डी. (मुंबई); एम्.आर्.सी.पी. (लंडन); एफ्.सी.सी.पी. (यू.एस्.ए.), मानसेवी प्राध्यापक, ग्रॅंट मेडिकल महाविद्यालय; मानसेवी फिजिशियन, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय; खाजगी हृद्रोगतज्ञ, मुंबई.

प्रा. मु. शं. तांबे, बी.एस्.सी. (एंजिनिअरिंग), प्राध्यापक, मेकॅनिकल एंजिनिअरिंग, नेव्हल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, आय्.एन्.एस्. शिवाजी, लोणावळा.

श्री. र. ग. ताम्हणे, एम्.एस्.सी.; बी.एस्.सी. (टेक्.), साहाय्यक संचालक, औषधनियंत्रण प्रयोगशाळा, मुंबई.

श्री. युन-शान थान, एम्.लिट्.; एम्.एड्., प्राध्यापक, चिनी व बौद्ध तत्त्वज्ञान, विश्वभारती; आजीव गुणश्री प्राध्यापक, विश्वभारती, शांतिनिकेतन.

प्रा. एस्. सी. थीओफिलस, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, हिस्लॉप कॉलेज, नागपूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. म. चिं. दातार, बी.ए., कंत्राटदार, पुणे.

प्रा. देवदत्त दामोलकर, एम्. ए., कुलगुरु, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. प्र. रा. दामले, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त प्राचार्य व प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, वाडिया महाविद्यालय; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक, पुणे.

डॉ. य. भा. दामले, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, समाजशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. कुंजबिहारी दास, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक (ओडिसा), रेव्हेन्शॉ कॉलेज, कटक (ओरिसा); विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक.

श्री. प्र. वि. दिवाकर, एम्.ए.; बी.एड.; जी. डी. आर्ट, आर्ट इन्स्ट्रक्टर, फिल्म अँड टेलिव्हिजन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया, पुणे.

डॉ. व. अ. दिवाणजी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, दयानंद कॉलेज, सोलापूर.

श्री. गु. व्यं. दिवेकर, एम्.ए., डिप्लोमा इन रशियन लँग्वेज; सेवानिवृत्त अधिपरीक्षक; सिनियर रिसर्च फेलो (हिंदी-उर्दू); मानसेवी आध्यापक, रशियन भाषा, मुंबई.

सौ. मीनाक्षी दीक्षित, एम्.ए., कोल्हापूर.

श्री. व. चिं. दीक्षित, एम्.एसूसी.; ए.एच्.बी.टी.आय्. (कानपूर), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, प्रताप कॉलेज, अमळनेर; पुणे.

डॉ. श्री. गं. दीक्षित, जी.बी.व्ही.सी. (मुंबई), सेवानिवृत्त उपसंचालक, प्रभारी, पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था, औंध (पुणे); मुंबई.

प्रा. श्री. ह. दीक्षित, एम्.ए., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर.

श्री. हे. वि. दीक्षित, डी.एम्.ई.ई. (कोअर्स ऑफ सिग्नल्स), निवृत्त लेफ्ट. कर्नल, पुणे.

डॉ. य. ना. देवधर, एम्.ए.; पीएच्.डी., माजी प्राध्यापक, इतिहास विभाग, पार्ले कॉलेज; रूपारेल कॉलेज; महिला महाविद्यालय, पार्ले; मुंबई.

प्रा. वा. चिं. देवधर, एम्.ए.; बी. म्युझिक, उपप्राचार्य, चिंतामणराव कॉलेज ऑफ कॉमर्स, सांगली.

डॉ. शां. भा. देव, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, पुरातत्त्व विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. हे. ग. देव्हारे, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., संशोधक, भौतिकी विभाग, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च, कुलाबा, मुंबई.

प्रा. अरविंद देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, इतिहास विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. चं. धुं. देशपांडे, एम्.ए.; डी.लिट्., प्रमुख, भूगोल विभाग, मुंबई विद्यापीठ; माजी शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

श्री. ज. र. देशपांडे, बी.एसूसी., माजी संपादकीय साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई.

प्रा. म. द. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, राज्यशास्त्र विभाग, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर; माजी प्राचार्य, कीर्ति कॉलेज, कोल्हापूर.

प्रा. मु. गो. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, हं. प्रा. ठा. महाविद्यालय, नासिक.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. ल. ग. देशपांडे, सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, श्री गोपाळ प्राथमिक शाळा, पुणे.

प्रा. सुधाकर देशपांडे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग व प्रमुख, जीवशास्त्र विभाग, आर्. डी. नॅशनल कॉलेज, मुंबई.

प्रा. गि. द. देशिंगकर, बी.ए. (ऑ.) (लंडन); एम्.ए. (येल), प्राध्यापक, चिनी इतिहास, भाषा व वाङ्मय; सल्लागार संपादक, चायनीज रिपोर्ट, नवी दिल्ली.

डॉ. सं. कृ. दोरगे, एम्.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., सहयोगी अधिष्ठाता, कृषि महाविद्यालय, दापोली.

श्री. गो. वा. धांडे, एम्.एस्.सी.; डी.आय्.सी. (लंडन), कृषि उपसंचालक, कृषि संचालनालय, पुणे.

श्री. पु. वि. धामणकर, गृहितायुर्वेद; आयुर्वेद भूषण, संशोधन विभाग प्रमुख, आयुर्वेदीय औषधी संशोधन मंदिर, धूतपापेश्वर लि., पनवेल.

प्रा. य. ज. धारूरकर, एम्.ए. (इतिहास); एम्.ए. (राज्यशास्त्र); एम्.एड्.; एल्.एल्.बी.; डी.पी.एड्., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

सौ. नयनतारा धुरंधर, जी. डी. आर्ट (ड्रॉइंग आणि पेंटिंग), अध्ययन, म्युरल पेंटिंग, ठाणे.

श्री. वि. म. धुरी, एम्.ए., उपसंचालक, प्रसिद्धी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

श्री. ए. रा. धोंगडे, बी.ए.; बी.कॉम्. (लंडन), सेवानिवृत्त शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

प्रा. अ. म. नगरकर, बी.ई. (सिव्हिल); एम्.एस्.सी. (एंजिनिअरिंग), प्रमुख, स्थापत्य अभियांत्रिकी विभाग, कसरौ वाडिया तंत्र महाविद्यालय, पुणे.

श्री. द. ना. नरवणे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; डिप्लो.एच्.आय्.एस्. (जिनीव्हा), निवृत्त व्यापार आयुक्त, लीग ऑफ नेशन्स; यू.एन्.आर्.आर्.; गॅट (GATT) वगैरेंमध्ये काम, पुणे.

डॉ. व. चिं. नरवणे, बी.एस्.सी.; बी. टेक्स्ट; डी.बी.एम्. प्राध्यापक, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

डॉ. भो. सुं. नवलकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी.; एफ्.बी.एस्.; रा. भा. प्रवीण, सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई; सेवानिवृत्त संशोधक शास्त्रज्ञ, इंडियन कौन्सिल ऑफ अॅग्रिकल्चरल रिसर्च, नवी दिल्ली; मुंबई.

डॉ. म. कृ. नाईक, एम्.ए.; पीएच्.डी.; ए.एम्. (पेनसिल्व्हेनिया), प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, कर्नाटक विद्यापीठ, धारवाड.

डॉ. रघुवीर लाल नागपाल, बी.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी. (फ्लोरिडा). उद्यानविज्ञान तज्ञ व सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. प्र. ना. नाडकर्णी, प्राध्यापक, गणित विभाग, इस्माईल युसूफ कॉलेज, मुंबई.

डॉ. मो. ना. नातू, बी.एस्.सी.; एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यक व्यवसाय, पुणे.

डॉ. एस्. के. नायर, एम्.ए.; बी.ओ.एल्.; पीएच्.डी., प्राध्यापक मद्रास विद्यापीठ, मद्रास.

श्री. य. रा. नेने, एम्.एस्.सी., अधिकारी, भारतीय हवामान खाते, पुणे.

श्री. बाळ ज. पंडित, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., साहित्य विशारद, क्रिडासमीक्षक व लेखक, पुणे.

डॉ. र. वि. पंडित, एम्.व्ही.एस्.सी. (ऑ.), प्राध्यापक व प्रमुख, शरीररचनाशास्त्र विभाग, पञ्चवैद्यक महाविद्यालय, नागपूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. अ. वि. पटवर्धन, बी.एस्सी. (ऑ.); बी.एस्सी. (टेक्.); पीएच्.डी. (टेक्.), संशोधन विभाग, सीबा रिसर्च सेंटर, मुंबई.

श्रीमती पद्मिनीराजे पटवर्धन, एम्.ए.; एल्एल्.बी., अधिवक्ती व लेखिका, मुंबई.

प्रा. मा. वा. पटवर्धन, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, संस्कृत व प्राकृत भाषा -साहित्य विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

श्री. वि. भा. पटवर्धन, बी.ए.; एल्एल्.बी., अधिवक्ता, हायकोर्ट; वाई.

श्री. शां. द. पटवर्धन, माजी सहसंपादक, शेतकी व शेतकरी, पुणे.

सौ. शुभदा अ. पटवर्धन, एम्.एस्.ए.एम्. (गुजरात आयुर्वेद विद्यापीठ), खाजगी वैद्यक व्यवसाय, मुंबई.

प्रा. वसंत परब, जी. डी. आर्ट, (पेंटिंग), प्राचार्य, चित्रकला महाविद्यालय, नागपूर.

डॉ. आ. श्री. परांजपे, एम्.डी. (हायडेनबर्ग); एम्बी.सीएच्.बी. (एडेनबर्ग); डी.टी.एम्. (लंडन), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, वैद्यकीय महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. प्र. ना. परांजपे, एम्.ए., प्राध्यापक, रामनारायण रूईया महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. स. य. परांजपे, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी.; एफ़.ए.झेड्.; डी.ए.एस्.एफ़. (मुंबई), प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग व प्रमुख, जीवशास्त्र विभाग, मॉडर्न कॉलेज, पुणे; खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, पुणे.

प्रा. शं. आ. परांडेकर, एम्.एस्सी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, जनता महाविद्यालय (देवचंद कॉलेज), अर्जुननगर; सेवानिवृत्त अधिव्याख्याता, राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर.

प्रा. सौ. सिंधु अ. पराडकर, एम्.एस्सी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, गव्हर्मेन्ट इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, नागपूर.

डॉ. वि. गो. पांडे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, असेल्ला, इथिओपिया.

श्री. गो. वि. पाटणकर, निवृत्त मेजर, पुणे.

प्रा. भा. वि. पाटणकर, एम्.एस्सी., प्रमुख, भैतिकी विभाग, विल्सन महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. ग. मो. पाटील, एम्.ए.; एल्एल्.बी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, शासकीय ज्ञानविज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद.

श्री. म. पु. पाटील, बी.ए.; एल्एल्.बी., माजी मंत्री, भूतपूर्व मुंबई राज्य, बेळगाव.

डॉ. शा. दा. पाटील, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. शि. ज्ञा. पाटील, एम्.एस्सी., प्राचार्य, श्री सद्गुरू गंगावीर महाराज कॉलेज, कोपरगाव.

श्री. ह. चिं. पाटील, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधीक्षक, शेतकी शाळा (मांजरी); निरीक्षक, शेतकी शाळा, मुंबई राज्य; पुणे.

श्री. पार्वतीकुमार, नर्तक, नृत्यसंशोधक आणि नृत्यशिक्षक; संचालक, तंजावूर नृत्यशाळा, मुंबई.

प्रा. ग. प्र. पिंपरकर, एम्.ए., प्राध्यापक, अर्थशास्त्र, स्नातकोत्तर कक्षा विभाग, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. विद्याधर पुंडलीक, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक, समाजशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. वा. ल. पुरोहित, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

कै. अ. द. पुसाळकर, एम्.ए.; एल्एल्.बी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त संचालक व प्राध्यापक, भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन मंदिर, पुणे व माजी उपसंचालक तथा उपसंपादक, इतिहास विभाग व इतिहास ग्रंथ माला, भारतीय विद्या भवन, मुंबई.

प्रा. सु. न. पेंडसे, एम्.ए., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

प्रा. मो. व्यं. पेठे, एम्.ए.; डी.ए.एस्.एफ., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, सेंट झेव्हियर्स कॉलेज, मुंबई.

प्रा. चं. रा. पोतनीस, एम्.ए., उपप्राचार्य व प्राध्यापक, मुळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव.

कै. ना. ह. फडके, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. श्री. रा. फडके, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, इतिहास विभाग, दयानंद कला व शास्त्र महाविद्यालय, सोलापूर.

प्रा. वि. दा. फरांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

प्रा. अ. अ. अ. फौजी, एम्.ए. (कॅटब); बार-अॅट-लॉ, माजी प्राचार्य, गव्हर्नमेंट लॉ कॉलेज, मुंबई; भारतीय राजदूत (ईजिप्त); अभ्यागत प्राध्यापक, मॅक्गिल विद्यापीठ (कॅनडा), केंब्रिज विद्यापीठ (इंग्लंड), लॉस अँजेलस विद्यापीठ (कॅलिफोर्निया); मानसेवी सदस्य, अरेबिक अकादमी, दमास्कस, कैरो; सदस्य, केंद्रीय लोकसेवा आयोग, दिल्ली; मुंबई.

श्री. द. बा. बर्वे, बी.एजी., शेती व बागायत सल्लागार, पुणे.

श्री. य. धों. बर्वे, बी.ई. (ऑ.) (सिव्हिल), चीफ रिसर्च ऑफिसर, सेंट्रल वॉटर अँड पॉवर रिसर्च स्टेशन, पुणे.

डॉ. चंद्रकांत बांदिवडेकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, हिंदी विभाग, एस्.आय्.ई.एस्. कॉलेज, मुंबई.

श्री. अ. वा. बापट, एम्.एस्.सी., अनुसंधान अधिकारी, केंद्रीय जल विद्युत् आयोग, नवी दिल्ली.

डॉ. गं. वि. बापट, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इंग्रजी विभाग, नौरसजी वाडिया कॉलेज, पुणे.

डॉ. पु. वि. बापट, एम्.ए.; ए.एम्.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पुणे व दिल्ली विद्यापीठ; पुणे.

डॉ. श्री. ह. बापट, जी.बी.व्ही.सी. (मुंबई), सेवानिवृत्त पशुसंवर्धन उपसंचालक, पुणे.

डॉ. सरोजिनी बाबर, एम्.ए.; पीएच्.डी., संपादिका, समाजशिक्षणमाला; अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती, पुणे.

श्री. नि. वि. बाळ, सेवानिवृत्त ब्रिगेडियर; माजी प्रमुख, युद्धाभ्यास विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

सौ. कुसुम बेळगांवकर, एम्.ए.; बी.टी., शिक्षिका, हिजली हायस्कूल, खरगपूर; रानेबेण्णूर.

प्रा. बिंदूमाधव बेळगांवकर, बी.एस्.सी.; एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, खरगपूर; रानेबेण्णूर.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. श्री. व्यं. बोकील, एम्.ए.; ए.एम्.; पीएच्.डी. (राँचेस्टर), प्राचार्य, कीर्ति महाविद्यालय, दादर, मुंबई.

डॉ. मु. नी. बोरले, बी.एससी. (कृषि); आय्.ए.आर्.आय्.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, कीटकशास्त्र विभाग, कृषि महाविद्यालय, अकोला.

डॉ. ए. बा. ब्राह्मणकर, एम्.कॉम.; पीएच्.डी., प्राचार्य, कर्मवीर काकासाहेब वाघ कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, पिंपळगाव-बसवंत (नासिक).

डॉ. गो. के. भट, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

कु. नलिनी भट, एम्.एससी., माजी संपादन साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई.

प्रा. अ. रा. भडकमकर, एम्.बी.बी.एस्. (मुंबई); बी.एससी. (मेडिकल) (मुंबई); एम्.एससी. (मेडिकल) (पुणे), प्राध्यापक, शरीरक्रियाविज्ञान, बी.जे. मेडिकल कॉलेज, पुणे.

प्रा. पु. ल. भांडारकर, एम्.ए. (राज्यशास्त्र); एम्.ए. (समाजशास्त्र); एल्एल्.बी., प्राध्यापक, पदव्युत्तर समाजशास्त्र व समाजकार्य विभाग, हिस्लॉप कॉलेज, नागपूर.

प्रा. अ. के. भागवत, एम्.ए., प्राचार्य, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

श्रीमती दुर्गा भागवत, एम्.ए., लेखिका, मुंबई.

श्री. रा. शं. भागवत, बी.एससी.; बी.एससी. (टेक्.), कापड व्यवसाय यंत्र-तज्ञ, मुंबई.

डॉ. य. त्र्यं. भालेराव, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, वाई.

प्रा. अ. श्री. भावे, एम्.एससी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. श्री. द. भावे, बी.ए.; एम्.एससी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग व उपप्राचार्य, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. ग. ल. भिडे, एम्.ए., प्राध्यापक, दयानंद महाविद्यालय, सोलापूर.

डॉ. ब. वा. भिडे, एम्.एससी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. वि. प. भिडे, बी.एससी. (कृषि); पीएच्.डी. (मुंबई); पीएच्.डी. (आयोवा), सहयोगी अधिष्ठाता, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. सुभाष भेण्डे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, दादर, मुंबई.

प्रा. अरविंद मंगरूळकर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, संस्कृत-प्राकृत विभाग, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. न. गं. मगर, एम्.एससी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, जीवरसायनशास्त्र विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

डॉ. कमलाकर मनोहर, एम्.डी.; पीएच्.डी., विकृतिशास्त्रज्ञ व सूक्ष्मजंतुशास्त्रज्ञ, मुंबई.

प्रा. रा. म. मराठे, एम्.ए.; एल्एल्.बी.; एम्.एड., सेवानिवृत्त प्राचार्य, कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, धुळे; पुणे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. स. चिं. मराठे, बी.ई., सदस्य, ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

श्री. श्री. द. महाजन, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, गोपाल कृष्ण गोखले महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. गंगाधर महाम्बरे, बी.ए., ग्रंथपाल, किर्लोस्कर ऑईल एंजिन्स, पुणे.

प्रा. से. रा. मळगी, एम्.ए.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, लाल बहादूर कॉलेज, सागर (कर्नाटक).

डॉ. प्रभाकर माचवे, एम्.ए. (तत्त्वज्ञान); एम्.ए. (इंग्रजी); पीएच्.डी. (हिंदी), सचिव, साहित्य अकादेमी, नवी दिल्ली.

डॉ. म. श्री. माटे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक, प्राचीन भारतीय इतिहास व संस्कृति, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

प्रा. अं. दि. माडगूळकर, एम्.ए., प्राचार्य, शिवराज महाविद्यालय, गडहिंगलज.

सौ. मंदाकिमी मालवीय, नृत्यशिक्षिका, फिल्म अँड टेलिव्हिजन इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया, पुणे.

डॉ. स. गं. मालशे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. दि. द. माहुलकर, एम्.ए.; डिप्लोमा लिंग्विस्टिक्स (एडिंबरो), प्रपाठक व प्रमुख, भाषाशास्त्र विभाग, महाराजा सयाजीराव विद्यापीठ, बडोदे.

डॉ. वा. वि. मिराशी, एम्.ए.; डी.लीट्. (मुंबई); सन्मान्य डी.लिट्. (सागर व नागपूर), सेवानिवृत्त प्राचार्य व प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती; भूतपूर्व सन्मान्य संचालक, पदव्युत्तर विभाग (मानव्यशाखा) आणि सन्मान्य प्राध्यापक, प्राचीन भारतीय इतिहास आणि संस्कृति, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

डॉ. नरेंद्र मिश्र, एम्.ए. (विश्वभारती); पीएच्.डी., प्राध्यापक (ओडिसा), विश्वभारती, शांतिनिकेतन (प. बंगाल).

डॉ. शां. ब. मुजुमदार, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. रामचंद्र मुटाटकर, एम्.ए., प्रपाठक, समाजशास्त्र व मानवशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. कुमुद मेहता, एम्.ए.; पीएच्.डी.; डिप्लोमा लायब्ररी, माजी प्राध्यापिका, इंग्रजी विभाग, पाटकर कॉलेज, मुंबई; अधिकारी, नॅशनल सेंटर फॉर द पर्फॉर्मिंग आर्ट्स, मुंबई.

सौ. कृष्णाबाई मोटे, जी.ए., डिप्लोमा इन सोशल सायन्स, समाजकल्याण अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

श्री. वि. वि. मोडक, फ्रेंच भाषा प्रमाणपत्र; रेडिओ सर्दिसिंग प्रमाणपत्र, सभासद, प्रशासक मंडळ, ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

श्री. सोराब मोदी, प्रसिद्धी अधिकारी, एअर इंडिया, मुंबई.

डॉ. एफ. जे. बिलेस्कोव्ह यानसेन, पीएच्.डी., प्राध्यापक, कोपनहेगन विद्यापीठ, डेन्मार्क.

श्री. ह. व्यं. यार्दी, बी.एजी.; बी.टी., सेवानिवृत्त शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

कै. य. बा. राजे, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, जीवविज्ञान विभाग, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. अशोक रानडे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज; संगीत विशारद, संचालक, मुंबई विद्यापीठ संगीत केंद्र, मुंबई.

डॉ. म. आ. रानडे, एल्.सी.पी.एस्., खाजगी वैद्यक व्यवसाय, मुंबई.

डॉ. बा. रं. रायरीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संचालक, मुंबई कामगार संस्था, परेल, मुंबई.

डॉ. व. दी. राव, एम्.ए.; पीएच्.डी., माजी प्रपाठक व प्रमुख, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

प्रा. एल्. ए. रॉड्रिगज, प्राध्यापक, डेंपे कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड सायन्स, पणजी.

श्री. स. के. रूईकर, एम्.एस्.सी. (कृषि), गहू गेरवा कवक शास्त्रज्ञ, गहू गेरवा संशोधन केंद्र, महाबळेश्वर.

डॉ. प्र. वा. रेगे, एम्.ए.; एल्.एल्.एम्.; पीएच्.डी. (लंडन), प्राचार्य, न्यू लॉ कॉलेज, मुंबई.

प्रा. मे. पुं. रेगे, एम्.ए., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, कीर्ति कॉलेज, मुंबई.

डॉ. वा. वि. लवाटे, बी.एस्.सी. (ऑ.); बी.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी. (टेक्.), उत्पादन व्यवस्थापक, हेक्स्ट फार्मास्युटिकल लि., मुंबई.

कै. अ. ह. लिमये, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी., संचालक, व्हीनस बुक स्टॉल, पुणे.

श्रीमती आशा लिमये, माजी संपादकीय साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई.

कै. दि. ह. लिमये, एम्.ए., पुणे.

डॉ. हि. तु. लोखंडे, बी.एम्.सी.; एम्.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी.; युनेस्को स्कॉलर (रशिया), प्राध्यापक, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. सुरेंद्र वडगावकर, एम्.ए., नृत्य-कलावंत; नृत्यशिक्षक, किंकिणी वृंद, पुणे व मुंबई; प्राध्यापक, जर्मन विभाग, रूपारेल कॉलेज, मुंबई.

डॉ. मु. वरदराजन्, एम्.ए.; एम्.ओ.एल्.; पीएच्.डी., कुलगुरू, मदुराई विद्यापीठ, मदुराई.

श्री. आनंद वर्टी, बी.ए.; एम्.कॉम्., प्रसिद्धी व जनसंपर्काधिकारी, एच्.टी.सी. डीझेल् एंजिन्स, मुंबई.

डॉ. वा. द. वर्तक, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी.; एफ्.बी.एस्., संशोधन अधिकारी, वनस्पतिविज्ञान, महाराष्ट्र असोसिएशन फॉर द कल्टिव्हेशन ऑफ सायन्स, पुणे.

प्रा. स. ह. वर्तक, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक गरवारे कॉलेज, पुणे.

प्रा. द. गो. वऱ्हाडपांडे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. दि. मु. वाघ, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूगोल विभाग, स.प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. श. स. वाड, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. ज. शि. वैद्य, बी.ई. (ऑ.), उपव्यवस्थापक, प्लॅट सर्व्हिसेस, सेंट्रल जीप प्लॅट, महिंद्र आणि महिंद्र लिमिटेड, मुंबई.

प्रा. प्र. भ. वैद्य, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, जीवशास्त्र विभाग, हं. प्रा. ठा. कॉलेज, नासिक.

डॉ. श्री. द. वैद्य, एम्.एस्.सी. (टेक्.); पीएच्.डी. (टेक्.), रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट ऑफिसर, बाँबे ऑईल इंडस्ट्रीज प्रा लि., मुंबई.

प्रा. ज. रा. शहा, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व उपप्राचार्य, सोलापूर कॉलेज, सोलापूर.

श्री. मो. झा. शहाणे, बी.ए. (ऑ.); विशेष अध्ययन, टोराँटो विद्यापीठ, टोराँटो, कॅनडा; निवृत्त संपर्काधिकारी, परराष्ट्र संबंध मंत्रालय, भारत सरकार; माजी संचालक, वृत्तपत्रविद्या विभाग, पुणे विद्यापीठ; सदस्य, महाराष्ट्र राज्य भाषा सल्लागार मंडळ, पुणे.

श्री. शा. वि. शहाणे, एम्.ए.; एस्.टी.सी.; राष्ट्रभाषा कोविद, सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, पुणे.

प्रा. श्री. ह. शहाणे, बी.ए.; एम्.ई.; ए.एम्., प्राध्यापक व प्रमुख, शिक्षक प्रशिक्षण विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. मो. गु. शहा, बी.ई. (सिव्हिल); एफ्.आय्.ई.; एफ्.आय्.व्ही.एम्.आय्.जी.एस्.; एम्.आय्.एस्.टी.ई.; आय्.आर्.एस्.ई.आय्.ए.एस्.; एम्.आय्.टी. (अमेरिका), प्राचार्य, कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, पुणे.

प्रा. अ. भि. शाह, एम्.एस्.सी. (मुंबई); एम्.एस्.सी. (पुणे), डायरेक्टर ऑफ प्रोग्रॅम्स, इंटरनॅशनल असोसिएशन फॉर कल्चरल फ्रीडम, मुंबई.

डॉ. रा. धों. शिंगटे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (मुंबई); पीएच्.डी. (बर्लिन), प्राचार्य, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर.

प्रा. द. स. शिरोडकर, एम्.ए., प्राध्यापक, राजाराम कॉलेज, कोल्हापूर.

प्रा. सु. स. शिरोडकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर.

श्री. ना. स. लोखंडे, बी.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त डिस्ट्रिक्ट आणि सेशनस जज; माजी अधिव्याख्याता, विधि महाविद्यालय, बेळगाव; मुंबई.

श्री. का. श्री. श्रीनिवासाचार्य, एस्.एस्.एल्.सी.; राष्ट्रभाषा विशारद; तमिळ व संस्कृत विद्वान, साहाय्यक संपादक, कलेमहळ, मद्रास.

श्री. दि. बा. सणस, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

डॉ. रा. प. सबनीस, बी.एस्.सी.; ए.एम्.; पीएच्.डी.; ए.आय्.ए.सी., सेवानिवृत्त अभियंता, मुंबई.

श्री. श्री. शं. सराफ, बी.ए. (ऑ.); बी.टी., पर्यवेक्षक, पेठे विद्यालय, नासिक.

डॉ. सत्येंद्रनाथ सर्मा, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, आधुनिक भारतीय भाषा विभाग, गौहाती विद्यापीठ, गौहाती (आसाम).

डॉ. द. चि. सलगर, एम्.बी.बी.एस्.; एम्.डी., प्राध्यापक, शरीरक्रियाविज्ञान, मिरज मेडिकल कॉलेज, मिरज.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. व. गो. सहस्रबुद्धे, एम्.ए., संचालक, पाठ्यविषय आणि संशोधन प्रशासकीय अधिकारी महाविद्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

श्री. वसंत द. सहस्रबुद्धे, डी.सी.ई., संपादक, महाराष्ट्रीय वैज्ञानिक, नागपूर.

प्रा. पी. सांबमूर्ती, बी.ए.; बी.एल्. (मद्रास), प्रपाठक, संगीत विभाग, मद्रास विद्यापीठ; प्राध्यापक, संगीतशास्त्र, व्यंकटेश्वर विद्यापीठ, तिरुपती; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक (१९६७-७०), मद्रास.

श्री. दिनकर साक्रीकर, बी.ए., वृत्तपत्रकार, लेखक व संपादक, क्लॅरिटी साप्ताहिक, मुंबई.

श्री. त्र्यं. रा. साठे, एम्.एस्.सी.; ए.आय्.आय्.एस्.सी., औद्योगिक सल्लागार, मुंबई.

श्री. अ. शां. साळवी, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

सौ. प्रमिला साळवी, एम्.ए., समाजसेविका, सोनई (अहमदनगर जिल्हा).

श्री. पन्नालाल सुराणा, बी.ए. (ऑ.); एल्.एल्.बी., वकील व राजकीय कार्यकर्ते, बार्शी.

प्रा. गो. चिं. सुर्वे, एम्.ए., प्राचार्य व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, सिद्धार्थ वाणिज्य आणि अर्थशास्त्र महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. वि. मो. सोलापूरकर, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); ए.एम्., प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. प्र. वि. सोवनी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे

रेव्ह. जॉ. हंबर्ट, बी.ए. (ऑ.) (लंडन), असोसिएट डायरेक्टर अँड क्युरेटर, मायक्रोफिल्म सेक्शन, द हेरॉस इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. सौ. कमला श्री. हर्डीकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका व प्रमुख, जीवशास्त्र विभाग, देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर.

श्री. मोही-इदीन हाजिनी, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., प्राध्यापक, अरेबिक, एस्. पी. कॉलेज, श्रीनगर.

प्रा. ज. ना. हाटे, बी.एस्.सी. (एंजिनिअरिंग); एम्.एस्.ए.ई. (यू.एस्.ए.); एम्.आय्.ई. (भारत), प्राध्यापक, ऑटोमोबाइल एंजिनिअरिंग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. पोपटी रा. हिरानंदाणी, प्राध्यापिका, सिंधी विभाग, के. सी. कॉलेज, मुंबई.

डॉ. सेन्-इचि हिसामात्सु, डायरेक्टर, इंटरनॅशनल सोसायटी फॉर एज्युकेशनल इन्फर्मेशन, टोकिओ.

प्रा. म. द. हेगिष्ठे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, जीवसायनशास्त्र विभाग, मिरज मेडिकल कॉलेज, मिरज.

श्री. न. द. हेर्लेकर, एम्.एस्.सी., प्रयोगनिर्देशक, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

प्रा. ब. ग. क्षीरसागर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. वि. रा. ज्ञानसागर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (नागपूर); पीएच्.डी. (विस्कॉन्सिन), प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

कला विभागातील अभ्यागत कलावंत

- श्री. सु. पि. अष्टपुत्रे, बी.ए.; ए.एम्.; जी.डी. आर्ट (ड्रॉइंग अँड पेंटिंग); राष्ट्रभाषा पंडित; टी.डी.; एस्.टी.सी.; सी.टी.सी., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.
- श्री. ना. चिं. ओक, जी.डी. आर्ट (ड्रॉइंग अँड पेंटिंग), सेवानिवृत्त छायाचित्रकार, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.
- श्री. रा. भु. ओतारी, ए.एम्.; एच्.एस्.एस्., सेवानिवृत्त आर्ट अँड क्राफ्ट टीचर, सातारा.
- श्री. वि. भि. कानडे, बी.ई. (मेकॅनिकल), वाई.
- श्री. दि. मा. कुलकर्णी, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- श्री. र. द. कुलकर्णी, सेवानिवृत्त असिस्टंट मॅनेजर, फूड कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया; सोलापूर.
- श्री. न. प. केळकर, चित्रकार, पुणे.
- श्री. वि. श्री. कोठावळे, बी.ई. (मेकॅनिकल), वाई.
- श्री. व. कृ. गोंधळेकर, आर्ट डायरेक्टर फिल्मस अँड ड्रामा; कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. अ. रा. चव्हाण, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, वाई.
- श्री. म. ना. चाफेकर, चित्रकार, पुणे.
- श्री. मु. ना. जोगळेकर, ड्राफ्ट्समन, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.
- श्री. चं. भा. जोशी, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- श्री. ज. ज. ठाकूर, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), आर्टिस्ट, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिति व संशोधन मंडळ, मुंबई.
- श्री. जि. भि. दीक्षित, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), पुणे.
- श्री. ध. गे. ननावरे, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, पाडळी.
- श्री. भा. मो. पानसे, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग आणि कमर्शियल); डी.टी.सी., सेवानिवृत्त कमर्शियल आर्टिस्ट, कॉलेज ऑफ मिलिटरी इंजिनिअरिंग, पुणे.
- श्री. पां. द. पारसनीस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. ज्ञा. रा. फरांदे, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, वाई.
- श्री. म. वा. फाटक, गव्हर्नमेंट डिप्लोमा इन आर्किटेक्चर, पुणे.
- श्री. अ. श्री. बापट, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- डॉ. एम्. पी. बावळे, एल्.सी.पी.एस्. (मुंबई); एफ्.सी.जी.पी. (इंडिया), खाजगी वैद्यक व्यवसाय, पुणे.

कला विभागातील अभ्यागत कलावंत

श्री. मो. रा. बोडस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.

श्री. श. ग. भदे, छायाचित्रकार, महाराष्ट्र स्टेट गव्हर्नमेंट सर्व्हिस, पुणे.

श्री. श्री. अ. भागवत, डिप्लोमा इन फोटोग्राफी अँड मेकॅनिक्स, सेवानिवृत्त छायाचित्रकार, भारतीय वायुसेना; वाई.

श्री. स. द. महामुनी, पी.टी.सी., प्राथमिक शिक्षक, वाई.

श्री. ना. ध. राऊत, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, कन्याशाळा, वाई.

श्री. मा. अ. विद्वांस, ट्रेसर, धोम धरण प्रकल्प, वाई.

श्री. एस्. एस्. शहाणे, डिप्लोमा इन इंटरिअर डेकोरेशन, कमर्शियल आर्टिस्ट, पुणे.

श्री. व. वि. सकुंडे, चित्रकार, वाई.

श्री. अ. ना. साठे, चित्रकार, वाई.

श्री. शि. तु. सुतार, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, श्री शिवाजी विद्यालय, सुखर.

ऋणनिर्देश

मराठी विश्वकोशाला अनेक संस्थांनी व व्यक्तींनी अनेक प्रकारे साहाय्य केले. विशेषतः छायाचित्रे, रंगीत पारदर्शिका, नकाशे, वैज्ञानिक आणि तांत्रिक विषयांच्या आकृत्या इ. पुरवून किंवा त्यांचा वापर करण्यास अनुमती देऊन त्यांनी विश्वकोशास महत्वाची मदत केली. त्यांचा कृतज्ञतापूर्वक निर्देश पुढे करित आहोत :

श्री अशोक वाघये, नागपूर.

श्री एन्. रामचंद्र अय्यर, प्रोप्रायटर, एन्.आर्. (प्रा. लि.) मद्रास.

ओगले ग्लास वर्क्स लि., पिंपरी, पुणे.

कॅलिफोर्निया इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी, कॅलिफोर्निया.

कॉयर बोर्ड, एर्नाकुलम् साउथ, कोचीन.

कॉल्डर अलेक्झांडर, यू.एस्.ए.

किलॉस्कर ब्रदर्स लि., पुणे.

कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. जगदीश माळी, छायाचित्रकार, मुंबई.

द कॅलिको म्युझियम ऑफ टेक्स्टाईल्स, अहमदाबाद.

‘द टाइम्स ऑफ इंडिया’ कार्यालय, मुंबई.

द मॅग्राहिल बुक कंपनी इन्कॉर्पोरेटेड, न्यूयॉर्क, यू.एस्.ए.

द वेस्ट कोस्ट पेपर मिल्स लि., मुंबई.

दैनिक ‘सकाळ’, पुणे.

प्रसिद्धी संचालनालय, ओरिसा राज्य सरकार, भुवनेश्वर.

प्रसिद्धी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य सरकार, मुंबई.

फायबर ग्लास, विल्किन्स्टन लि., मुंबई.

ब्रिटिश इन्फर्मेशन सर्व्हिस, लंडन.

माउंट विल्सन अँड पालोमार ऑब्झर्वॅटरीज, कॅलिफोर्निया, यू.एस्.ए.

माहिती व पर्यटन विभाग, कर्नाटक राज्य, बंगलोर.

मेसर्स इंदू युनायटेड मिल्स, मुंबई.

मेसर्स टाटा मिल्स लि., मुंबई.

मेसर्स पॅरॅगॉन टेक्स्टाईल मिल्स, मुंबई.

मेसर्स बाँबे डार्इंग अँड मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी, मुंबई.

मेसर्स मफतलाल ग्रुप ऑफ मिल्स, मुंबई.

युनायटेड स्टेट्स इन्फर्मेशन सर्व्हिस, नवी दिल्ली.

वाणिज्यदूतावास, इटली, मुंबई.

वाणिज्यदूतावास, यू.एस्.एस्.आर्., मुंबई.

समाजकल्याण कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

हायकमिशन फॉर कॅनडा, नवी दिल्ली.

मराठी विश्वकोशात वापरलेल्या संक्षेपांची यादी

मराठी संक्षेप

अक्र.	अणुक्रमांक	द.	दक्षिण
अनु.	अनुवाद / अनुवादक	प.	पश्चिम
अश.	अश्वशक्ती	पू.	पूर्व
अँपि.	अँपिअर	बं.	बंगाली
आ.	आकृती	म.	मराठी
आं.ए.	आंतरराष्ट्रीय एकक	म. भा.	मराठी भाषांतर
आवृ.	आवृत्ती	म. शी.	मराठी शीर्षकार्थ
इ.	इत्यादी	मायअँपि. मायक्रोअँपिअर	
इं.	इंग्रजी	मि.	मिनिट
इं. भा.	इंग्रजी भाषांतर	मिअँपि.	मिलिअँपिअर
इं. शी.	इंग्रजी शीर्षकार्थ	मिग्रॅ.	मिलिग्रॅम
इ. स.	इसवी सन	मिमी.	मिलिमीटर
इ. स. पू.	इसवी सन पूर्व	मिलि.	मिलिलिटर
उ.	उत्तर	मी.	मीटर
उ. अश.	उपयुक्त अश्वशक्ती	मृ.	मृत्यू
उदा.	उदाहरणार्थ	म्युग्रॅ.	म्युग्रॅम
क.	कन्नड	रा. सं.	रासायनिक संघटन
कॅ.	कॅलरी	लॅ.	लॅटिन
कॅमू.	कॅलरीमूल्य	लि.	लिटर
कार.	कारकीर्द	वा. दा.	वातावरणीय दाब
किकॅ.	किलोकॅलरी	वि. उ.	विशिष्ट उष्णता
किग्रॅ.	किलोग्रॅम	वि. गु.	विशिष्ट गुस्त्व
किमी.	किलोमीटर	व्हो.	व्होल्ट
किमी. ^२	चौरस किलोमीटर	श.	शके
किवाँ.	किलोवाँट	सं.	संस्कृत
किवाँ. ता.	किलोवाँट तास	संपा.	संपादक / संपादित
के.	केल्विन तपमान	संव.	संवत्
क्र.	क्रमांक	संक्षे.	संक्षेप
ख्रि. पू.	ख्रिस्त पूर्व	सु.	सुमारे
गु.	गुजराती	से.	सेकंद
ग्रॅ.	ग्रॅम	°से.	सेल्सिअस तपमान
घ.मी.	घन मीटर	सेंमी.	सेंटीमीटर
घ. सेंमी.	घन सेंटीमीटर	सेंमी. ^२	चौरस सेंटीमीटर
चौ. किमी.	चौरस किलोमीटर	सेंमी. ^३	घन सेंटीमीटर
चौ. सेंमी.	चौरस सेंटीमीटर	हि.	हिजरी
ज.	जन्म	हिं.	हिंदी

मराठी विश्वकोश

इंग्रजी संक्षेप

Comp. Compiled / Compiler Trans. Translation / Translator
Ed. Edited / Editor Vol./ s. Volume / s

विशेष सूचना : विवेचनाच्या प्रवाहात आलेला शब्द हा अन्यत्र आलेल्या नोंदीचा निदर्शक असेल, तर तो शब्द □ अशा चिन्हाच्या पुढे तिरपा दर्शविलेला आहे. एखाद्या नोंदीतील विशिष्ट मजकुराशी विषयदृष्ट्या निगडित अशी दुसरी नोंद निर्दिष्ट करताना कंसात [->] असे बाणचिन्ह वापरून त्यापुढे त्या नोंदीचे नाव दिले आहे.

